

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl soudcem Mgr. Kamilem Tojnerem v právní věci

žalobce: J. K.,
bytem ,
zastoupen JUDr. Robertem Černým, advokátem,
sídlem Pražská 1173/45, Praha 10,
proti

žalované: Česká správa sociálního zabezpečení,
Křížová 25, Praha 5,

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 17. 6. 2024, č. j. X,

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 17. 6. 2024, č. j. X, se **ruší** a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši **2 600 Kč do 30 dnů** od právní moci rozsudku k rukám jeho právního zástupce.

Odůvodnění:

1. Žalobce podal dne 9. 11. 2022 žádost o předčasný starobní důchod, který mu byl k danému dni také přiznán (ve správním spise se nachází jako první rozhodnutí až rozhodnutí ze dne 13. 9. 2023). V části formuláře žádosti o starobní důchod ohledně uznání péče o děti je uvedeno „odpadá“, a „Klient sám doloží žádost o výchovné na ČSSZ, bude vyřizovat rozhodnutí soudu o svěřeni do péče.“

2. Dne 13. 3. 2024 podal žalobce žádost o zvýšení starobního důchodu za vychované dítě, k čemuž předložil část rozsudku o svěření dcery do péče žalobce z roku 1983 a prohlášení rodičů o péči o dceru žalobcem v období od 31. 7. 1981 do 22. 3. 1996.
3. Žalovaná rozhodnutím ze dne 9. 4. 2024 žádost žalobce o zvýšení důchodu o výchovné zamítla, neboť podal žádost o starobní důchod v období po 31. 12. 2022 a současně s žádostí o důchod neuplatnil nárok na zvýšení procentní výměry za výchovu dítěte.
4. Námitky žalobce žalovaná napadeným rozhodnutím zamítla. Žalovaná poukázala na zákon č. 582/1991 Sb., kdy dospěla k závěru, že tento zákon v ustanovení § 83 odst. 4 výslovně stanoví, že v žádosti o přiznání starobního důchodu je občan povinen uvést, zda žádá o zvýšení procentní výměry starobního důchodu z důvodu výchovy dítěte podle § 34a zákona o důchodovém pojištění. Tuto podmínku žalobce nedodržel, žádost o zvýšení starobního důchodu za vychované dítě nepodal dle § 83 odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb., neboť v žádosti o starobní důchod ze dne 9. 11. 2022 neuvedl, zda žádá o zvýšení procentní výměry starobního důchodu z důvodu výchovy dítěte.
5. Žalobce namítá, že splnil všechny zákonné podmínky pro zvýšení starobního důchodu dle § 34a zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, a čl. II bodu 1 zákona č. 323/2021 Sb. Žalovaná nepřiměřeně lpěla na formálních náležitostech žádosti, když zamítla nárok žalobce pouze z důvodu, že v původní žádosti o starobní důchod ze dne 9. 11. 2022 výslovně neuvedl, že žádá o zvýšení procentní výměry starobního důchodu z důvodu výchovy dítěte. Tento formální nedostatek byl napraven pozdějším podáním žádosti o zvýšení starobního důchodu za vychované dítě dne 13. 3. 2024. Žalovaná nesprávně citovala § 83 odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb., citovala verzi platnou od 1. 1. 2023, v době vydání napadeného rozhodnutí, nikoli ke dni 9. 11. 2022, kdy žalobce podal žádost o důchod. Žalovaná kladla žalobci za vinu, že nedodržel podmínku (nyní) stanovenou v odst. 4, kterou se však ke dni podání žádosti ještě nemohl řídit.
6. Žalovaná soudu sdělila, že nechává rozhodnutí ve věci na jeho úvaze.
7. Městský soud v Praze přezkoumal dle § 75 s. ř. s. napadené rozhodnutí a jemu předcházející řízení v mezích žalobkyní uplatněných žalobních bodů a vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.
8. Soud předně poukazuje na čl. II zákona č. 323/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.
9. Dle čl. II odst. 1 tohoto zákona *starobní důchody přiznané ode dne, který spadá do období před 1. lednem 2023, se zvýší o 500 Kč měsíčně za každé dítě, které pojištěnec vychoval, od splátky důchodu splatné v lednu 2023, jsou-li splněny podmínky stanovené v bodech 3 až 5; toto zvýšení náleží k procentní výměře starobního důchodu.*
10. Dle čl. II odst. 3 tohoto zákona *podmínky výchovy dítěte se pro účely zvýšení podle bodu 1 posuzují u všech pojištěnců podle právních předpisů účinných ke dni, od něhož byl starobní důchod přiznán, pokud se dále nestanoví jinak; tyto podmínky platí i v případě, že o dítě osobně pečoval muž. Výchovu téhož dítěte nelze pro účely zvýšení podle bodu 1 současně započítat více osobám. Vychovávalo-li totéž dítě více osob, přiblíží se k výchově dítěte jen u té osoby, která o dítě osobně pečovala v největším rozsahu; to platí i v případě, že u téhož dítěte byla jeho výchova zohledněna při stanovení důchodového věku ženy. Zvýšení starobního důchodu podle bodu 1 nenáleží, pokud se pojištěnec vůči dítěti dopustil jako pachatel, spolupachatel nebo účastník úmyslného trestného*

činu proti životu a zdraví, proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti nebo proti rodině a dětem podle trestního zákoníku nebo obdobných úmyslných trestných činů podle dříve platných právních předpisů.

11. Dle čl. II odst. 4 tohoto zákona *pokud byl důchodový věk stanoven se zohledněním vychovaných dětí, zvýší se starobní důchod podle bodu 1 bez žádosti; za vychované dítě se pro účely zvýšení podle bodu 1 považuje dítě, k jehož výchově bylo přihlédnuto při stanovení důchodového věku. Jde-li o ženu, které vznikl nárok na důchod podle § 61a odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinném přede dnem 1. ledna 2023, zvýší se starobní důchod podle bodu 1 bez žádosti; za vychované dítě se pro účely zvýšení podle bodu 1 považuje dítě ženy, které má uvedeno v základních registrech. O tomto zvýšení se nevydává písemné rozhodnutí; poživatel důchodu obdrží o tomto zvýšení písemné oznámení s tím, že ustanovení § 86 odst. 2 věty druhé zákona č. 582/1991 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se použije obdobně.*
12. Dle čl. II odst. 5 tohoto zákona *nejedná-li se o případ uvedený v bodě 4 věty první nebo druhé, zvýší se starobní důchod podle bodu 1 na základě písemné žádosti podané na předepsaném tiskopisu. V této žádosti se uvádějí údaje o vychovaných dětech a o době a rozsahu osobní péče o dítě a čestné prohlášení, že osoba pečovala o dítě v největším rozsahu a že nenastala překážka pro zvýšení starobního důchodu uvedená v bodě 3 věty poslední; údaje o vychovaných dětech lze doložit rodným listem dítěte nebo jiným dokladem o vztahu k dítěti. Tento tiskopis obsahuje též poučení o důsledcích uvedení nepravdivých údajů. Žádost se podává v případě starobních důchodů přiznaných před 1. lednem 2023 nejpozději do 31. prosince 2024; žádost lze podat nejdříve 1. září 2022 s tím, že pro žádosti podané před tímto dnem se použije obdobně ustanovení § 83b odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Nebyla-li žádost podána ve lhůtě uvedené ve větě čtvrté, zvýšení starobního důchodu podle bodu 1 nenáleží. Podává-li se po 31. prosinci 2022 žádost o přiznání starobního důchodu ode dne, který spadá do období před 1. lednem 2023, zvyšuje se starobní důchod podle bodu 1 jen za výchovu toho dítěte, které pojištěnec uvedl v žádosti o přiznání starobního důchodu, s tím, že věta druhá platí obdobně; není-li tato podmínka splněna, zvýšení starobního důchodu podle bodu 1 nenáleží.*
13. Podle čl. IV zákona č. 323/2021 Sb., tento zákon *nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2023, s výjimkou ustanovení čl. II bodu 5, které nabývá účinnosti dnem 1. září 2022, a ustanovení čl. I bodu 7 a čl. III bodu 3, která nabývají účinnosti dnem následujícím po dni jeho vyhlášení.*
14. Z citovaného ustanovení čl. II bodu 5 zákona *vyplývá, že žádost o zvýšení starobního důchodu bylo v případě starobních důchodů přiznaných před 1. 1. 2023 potřeba podat nejpozději do 31. 12. 2024, zároveň ji šlo podat nejdříve 1. 9. 2022. Žalobce podal žádost o starobní důchod dne 9. 11. 2022, nikoli po 31. 12. 2022, jak uvedla žalovaná v rozhodnutí v I. stupni. Žalobci byl starobní důchod přiznán k 9. 11. 2022, tudíž bez ohledu na případné pozdě vydané rozhodnutí žalované o starobním důchodu lze mít za to, že ve smyslu uvedeného ustanovení mu byl přiznán starobní důchod před 1. 1. 2023, tudíž podáním žádosti o výchovné dne 13. 3. 2024 splnil zákonem stanovenou lhůtu do 31. 12. 2024.*
15. Žalovaná *vytkla žalobci, že nedodržel podmínku dle § 83 odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, který stanoví, že v žádosti o přiznání starobního důchodu je občan povinen uvést, zda žádá o zvýšení procentní výměry starobního důchodu z důvodu výchovy dítěte podle § 34a zákona o důchodovém pojištění. Takto však zákon stanoví až od 1. 1. 2023. Žalovaná opomenula přechodné ustanovení čl. IV zákona č. 323/2021 Sb., dle kterého čl. II bodu 5 uvedeného zákona nabyl účinnosti dnem 1. 9. 2022, zatímco celý zákon (novela č. 323/2021 Sb. § 83 odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb.) nabyl*

účinnosti od 1. 1. 2023 (s výjimkou čl. I bodu 7 a čl. III bodu 3, která nabyly účinnosti dnem následujícím po dni jeho vyhlášení). Tedy ke dni podání žádosti žalobce o starobní důchod dne 9. 11. 2022 byla platná a účinná úprava ve znění, kdy ještě § 83 odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb. nebyl účinný. Tedy ke dni podání žádosti žalobce o důchod neplatila podmínka ohlášení žádosti o zvýšení důchodu o výchovné společně s žádostí o důchod. Tato podmínka, o jejíž ústavnosti má soud zásadní pochybnosti, začala platit až od 1. 1. 2023. Ke dni 9. 11. 2022 byla dána pro důchody přiznané do 1. 1. 2023 pouze lhůta uplatnění výchovného do 31. 12. 2024 (čl. II bod 5 zákona č. 323/2021 Sb.). Povinnost žalobce podat žádost o výchovné byla dána právní úpravou platnou ke dni podání žádosti o starobní důchod dne 9. 11. 2022, nikoli ke dni podání žádosti o zvýšení starobního důchodu o výchovné v roce 2023. Jelikož žalobce požádal o důchod v roce 2022, tudíž bylo i bez přechodného ustanovení zřejmé, že nemůže objektivně splnit novou podmínku podání obou žádostí současně ani hned po 1. 1. 2023.

16. K tomu soud uvádí, že na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí je v sekci „otázky a odpovědi“ rovněž vysvětleno, že je rozdíl v úpravě pro žádosti pro starobní důchody, které byly přiznané před 1. 1. 2023 a po 31. 12. 2022 : „pro starobní důchody, které byly přiznané před 1. 1. 2023 platí: *Ženám se již přiznaný starobní důchod zvýší automaticky bez nutnosti podávat žádost podle počtu vychovaných dětí při stanovení důchodového věku. Pokud by se tak výjimečně nestalo, nebo pokud by počet dětí, za které byl důchod zvýšen, neodpovídal počtu dětí, které žena skutečně vychovala, je třeba o výchovné požádat, jak je uvedeno dále. U mužů automatické zvýšení není možné, neboť plátce důchodu nemá ve své evidenci zaznamenán údaj o počtu vychovaných dětí. Mužům bude výchovné přiznáváno pouze na žádost. Žádosti mohou podávat od 1. 9. 2022 do 31. 12. 2024, jinak nárok na výchovné zanikne. Předepsaný tiskopis pro podání žádosti a čestného prohlášení, které slouží k prokázání výchovy, bude od září 2022 k dispozici na ePortálu ČSSZ (<https://eportal.cssz.cz/>), jehož prostřednictvím je možno jej podat, pokud má žadatel k dispozici technické prostředky k prokázání své totožnosti (např. občanský průkaz s kontaktním elektronickým čipem nebo bankovní identitu). Jinak je možno žádost o výchovné podat u příslušné okresní správy sociálního zabezpečení (v Praze Pražské, v Brně Městské). Pro starobní důchody přiznané po 31. 12. 2022 bude třeba o výchovné vždy požádat, a to při podání žádosti o starobní důchod, jinak nárok na výchovné nevznikne. Žádost o výchovné bude součástí žádosti o důchod.“ (<https://www.mpsv.cz/zvyseni-starobniho-duchodu-za-vychovu-ditete/deti-v-otazkach-a-odpovedich>).*
17. Soud dále nad rámec uvedeného dodává, že argumentaci žalované by nepovažoval za dostatečnou ani tehdy, kdyby žalobce povinnost oznámení přímo v žádosti o důchod měl, neboť žalobce zjevně již při žádosti o důchod vyjádřil úmysl požádat o výchovné. Z formuláře žádosti z roku 2022 je patrné, že žádost byla sepsána pracovníci žalované. Pokud by v dané době byla závazná povinnost podání žádosti o výchovné, bylo by povinností dané pracovnice poučit žadatele o takové povinnosti.
18. Z uvedených důvodů soud rozhodnutí žalované zrušil podle § 78 odst. 1 s. ř. s. pro nezákonnost spočívající v aplikaci neúčinného zákonného ustanovení, kdy žalobci nemohla vzniknout povinnost dle tehdy dosud neúčinného § 83 odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb. Žalovaná v dalším řízení vázaná právním názorem soudu posoudí žádost žalobce o zvýšení starobního důchodu věcně, neboť žádost o výchovné podal včas.
19. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce byl ve věci úspěšný, proto mu náleží náhrada nákladů řízení. Žalované náhrada nákladů řízení nenáleží.

20. Na náhradu účelně vynaložených nákladů řízení za právního zastoupení soud přiznal 2 úkony právní služby podle § 11 odst. 1 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 2024 po 1 000 Kč (tj. převzetí zastoupení, podání žaloby, odměna advokáta je určena tarifní hodnotou 5 000 Kč, tedy 1 000 Kč za úkon (§ 7, § 9 odst. 2 advokátního tarifu). K tomu rozšířený senát Nejvyššího správního soudu k tomu v usnesení č. j. 6 Ads 209/2019 - 62 ze dne 10. 11. 2020 uvedl: „*Zvláštní tarifní hodnota pro věci sociálního zabezpečení dle § 9 odst. 2 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), obecně neporušuje zásadu rovnosti (čl. 1, čl. 3 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) ve spojení s právem podnikat a právem získávat prostředky pro své životní potřeby prací podle čl. 26 odst. 1 a 3 Listiny.*“ Dále soud přiznal dvakrát režijní paušál po 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu ve znění do 31. 12. 2024). Celkem tedy 2 600 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Pokud svým významem kasační stížnost podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost (§ 104a odst. 1 s. ř. s.).

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Praze dne 31. 3. 2025

Mgr. Kamil Tojner, v. r.
soudce

